

RAZOTKRIVANJE KRVAVOG BUDIZMA

Iako zapadnjaci
doživljavaju
budizam kao
miroljubivu religiju,
povijest tibetanskog
budizma priča je
o ugnjetavanju i
krvoprolicima koji
se mogu usporediti
s kineskom
okupacijom Tibeta.

Dr. S. D'Montford
© 2004

Izvadak iz njene knjige *Unveiling
Tibetan Buddhist Propaganda
and Atrocities. A Way For Progress
In The Tibet/China Conflict*

E-mail: shambhallah@yahoo.co.uk

Preveo: Krešimir Jukić

BORBA IZMEĐU UNESENOŠ BUDIZMA I DOMAĆIH PREDBUDISTIČKIH SUSTAVA

Ideja da bi budizam mogao biti umiješan u tajne ljubavne sastanke, političke intrige, ubojstva majki, očeva i djece, borbe braće oko prijestolja, progone vještica, inkviziciju, masovna mučenja i genocid mogla bi šokirati mnoge zapadnjake. Šokirala je i mene u vrijeme kada sam shvatila da je politička povijest Tibeta u tom pogledu nalik na povijest bilo koje druge nacije. Ideja koju je nametala brojna budistička literatura bila je nešto u što sam htjela vjerovati. Htjela sam vjerovati u službene budističke priče o tome kako je budizam postao vladajuća teokracija u Tibetu – da se radilo o osvajanju isključivo pomoću ideologije i rasprava. Htjela sam vjerovati da je Shakyamani Buddha, godinu dana nakon svog prosvjetljenja (približno oko 460. pr. Kr.) javno raspravljao o prednostima Kalachakra Tantra s kraljem Šambale, Dawom Sangpoom, šivitom također poznatim pod imenom Sucandra. Uvjereni nadahnjujućim razgovorom, oba su kralja, zemlja, a na kraju i cijeli Tibet odustali od svojih prethodnih ratobornih metoda i počeli prakticirati meditaciju i ophođenje s ljubavlju.^{a,b}

Ova službena priča navodi nas da povjerujemo kako je Budizam u Tibetu postao teokracija mirnim osvajanjem srca i umova divljih, ratom iscrpljenih, neobrazovanih ljudi koji nisu imali nikakva duhovna uvjerenja. To jednostavno nije povijesna istina. Budizam je došao na vlast na jednako krvav način kao i Katolička crkva. Kalachakra nije imao nikakve veze s uvođenjem budizma u Tibet. Prema povijesti, mladi braman Tsi-lu-pa poučavao je Kalachakru kao hinduski instrument u Indiji 966. po Kr. Taj nekonvertirani bramanski dječak poučavao je svom kronološkom sustavu indijskog budista Na-ro-pu, koji ga je kasnije donio u Tibet 1026. po Kr.^c

To znači da je Kalachakra Tantra u Tibet stigla 1.486 godina nakon vremena o kojem govori gore spomenuta službena budistička propagandna priča. U stvari, budizam je u Tibetu postao službena državna religija prije samo 400 godina. To nije jako puno u usporedbi s mnogim drugim vladama. Budizam je državna religija u Tibetu jednako dugo kao što je Anglikanska crkva državna religija u Engleskoj. Ako je ovaj dio službene budističke priče netočan, da li bismo onda mi na Zapadu trebali nastaviti prihvaćati takve sladunjave priče bez pitanja i bez potkrepljujućih dokaza?

PRIČA IZ PRVE RUKE

Prvi sam put počela sumnjati u službenu budističku priču nakon što sam upoznala Kushog, jednu vrlo staru Tibetanku. Ona je bila obespravljena tibetanska šamanka iz provincije Kham. Postala je izbjeglica pred budističkim progonom i napustila je Tibet prije šezdesetak godina, prije kineske okupacije. Pobjegla je u Kašmir, i na kraju u Australiju. Pričala mi je o tome kako su pripadnike autohtone religije, koju je ponekad zvala Dong-ba, budistički redovnici masovno zatvarali ili žive derali, i kako su kože ostavljane da se suše na ulicama Lhase. Tamošnji autohtoni šamani nisu bili onakvi kakvima mi zamišljamo šamane iz zapadnjačke perspektive. Kushog mi je opisala vrijeme kada su oni bili inteligencija. Oni su obrazovali djecu iz bogatih obitelji. Oni su bili matematičari, pisari, znanstvenici, astronomi, kronolozi, povjesničari, proricitelji, voditelji javnih vjerskih obreda, psihijatri i iscjelitelji, čiji je zadatak bio vratiti prirodnu ravnotežu kotaču života i vremena (različito od Kalachakre koji je važno indijsko vjerovanje) uvijek kad bi stvari postale previše neuravnotežene. Davali su savjete u vezi s pravom, poljoprivredom, arhitekturom i nekom vrstom

Slika 1: Oderane ljudske kože iz tibetanskih samostana izložene u Kini.

Slika 2: 400 godina stara mala ljudska koža, moguće dječja, koja se nalazi u Tantričkoj odaji jednog butanskog samostana na cesti od Mendeganga do Tongse. Čuva se na zidu kao trofej, zajedno s drugim ostacima ljudi i životinja moći. Potječe iz vremena prvog protu-šamanskog edikta. Fotografirao Reinhold Messner.

onoga što na zapadu zovemo feng-shui. Često su bili pod pokroviteljstvom lokalnih vlasti.

Što je šaman bio bolji, to je višim službenicima služio, ali je i dalje bio dostupan javnosti uz novčanu nadoknadu. Kushog je rekla da su budisti, baš kao i šamani, također naplaćivali svoje usluge, i to puno više, budući da su morali izdržavati čitav samostan, a ne samo sebe. Također je tvrdila da oni nisu bili tako djelotvorni. Na primjer, ako se neki par želio vjenčati, trebalo je platiti pristojbu samostanu lame koji je vodio obred. Ne samo što je lama primao počasti i hranu tijekom nekoliko dana slavlja, nego je i mladi par bio obavezan hraniti i pružiti utočište svakom članu tog samostana kroz cijelo vrijeme trajanja slavlja. Jasno je da je to bio velik teret svakoj novoj obitelji, i često su zbog ekonomskih razloga šamani pozivani da vode obrede. Šamani su također bili izbor onih parova koji su htjeli imati vjenčanje u tradicionalnom tibetanskom stilu, ili vjenčanje koje su smatrali moćnijim, budući da je udobrovoljavalo duhove ognjišta i doma. Ona tvrdi da su šamane doživljavali kao konkurenciju u poslu, i zato su budisti počeli širiti glasine da su šamani zli i da surađuju s demonima. Na kraju se nagomilala dovoljna količina straha za opravdanje genocidnih

zvjerstava, iako se šamane općenito smatralo dobrušnim ljudima koji su bili poštovani u zajednici. Kushog je tvrdila da su se ovi masovni progoni autohtonih šamana dogodili nekoliko puta od šestog stoljeća do danas.

Ona je tvrdila da su zbog ovog progona mnogi šamani prihvatili tanku koprenu budističkih vjerovanja kako bi se zaštitili. Drugi su otkrili da je taj novi stvoreni strah od njih pružao određenu zaštitu, pa su počeli igrati ulogu moćnih čarobnjaka koje je najbolje ostaviti na miru. Međutim, sve to nije bilo dovoljno da im omogući život bez uznemiravanja.

POVIJESNA NETOLERANCIJA I PROTJERIVANJA

Suprotno njihovoj doktrini tolerancije, ljubavi i razumijevanja, 1577. mongolski kan je pod pritiskom budista izdao prvi protušamanski edikt. Počela su zvjerstva nad šamanima. Postoji više zapisa o progonima šamana u Mongoliji nego o onima u Tibetu. Kako je treći Dalai Lama bio učitelj Altan Kana i ohrabrivao ovaj edikt, malo je mjesta za sumnju da su se ovi progoni odigrali i u Tibetu.

Kalachakra Tantra priča priču koja je nalik Kushoginoj vlastitoj priči o njenom izgnanstvu iz Tibeta. Prvi kralj Kalki, Manjushri, poučavao je Kalachakra tantri svoje podanike u novo konvertiranoj budističkoj «Šambali» (moguće je da to nije isto mjesto kao i ranija «Šambala» o kojoj govore hinduističke Vede i drugi predbudistički pisci).

Grupa od 35 milijuna rišija (mistika/vidovnjaka/magičara) predvođena mudracem Suryarathom prosvjedovala je protiv toga. Magičari rišiji štovali su samo Sunce, kao što je činio i Pitagorin alti-šamanski drug Abaris koji je, prema pisanju Porfirija i Imabalkusa, napustio svoju zemlju u isto vrijeme kada se ovaj incident navodno odigrao. Manjushri je ovako zahtijevao da rišiji usvoje učenje Kalachakra Tante «...ako želite kročiti na ovaj put, ostanite ovdje, ali ako ne želite, tada otidite drugamo...»^d Rišiji su odgovorili: «...svi mi želimo ostati vjerni 'Sunčevim kolima', također se ne želimo odreći naše religije i prihvatiti drugu.»^e

Odlučili su da će radije biti prognani iz Šambale nego postati sljedbenici budizma. Ta priča vjerojatno je odjek stvarnog sukoba

između autohtonih vjerovanja althimalajskih šamana i nove budističke škole mišljenja. Činjenica da oni također kažu da žele «... ostati vjerni 'Sunčevim kolima'...» implicira da su postojale fundamentalne razlike između ovih dviju filozofija iz različitih vremena, i da ova nova Kalachakra nije bila stara filozofija koju su naučavali autohtoni praktikanti.

BUDISTIČKI INFANTICID, CRNA MAGIJA, SMRTNE KLETVE I KANIBALIZAM

Postoji budistički koncept da je časno djelo osloboditi svijet ljudi koji će u budućnosti dokazati da su zli. Padmasambhava, osnivač tibetanskog budizma, postavio je primjer ovoga kad je, u svom djetinjstvu, ubio dječaka čija je buduća grozna djela predvidio. Lame ta zla i odvratna djela opisuju kao čine nebudističkog šamanizma (tj. ne dopuštenog budističkog šamanizma) i nebudističke magije. Kada sam sa zapadnjačkim lamama razgovarala o ovom zapanjujućem konceptu, za jednu naciju predanu prosvjetljenju, ti navodno suosjećajni i časni učitelji imali su isti unaprijed programirani odgovor: «Ali Bon-po šamani bili su zli i zaslužili su to.» Taj odgovor me šokirao kad sam ga prvi put čula, budući da sam bila naučena vjerovati da budisti ne vjeruju da bilo što može biti zlo, već samo neprosvijetljeno.

Stoljećima su stizali izvještaji prema kojima je tibetanska budistička vlada derala žive ljude sve do 1912.^f Također postoje i sada zloglasna pisma prikazana u sklopu Izložbe tibetanskih društvenih i povijesnih ostataka u Pekinškoj kulturnoj palači naroda, zajedno s amputiranim udovima, oderanim ljudskim kožama i spravama za mučenje. Jedno pismo s izložbe privuklo je posebnu pažnju. U njemu piše:

«Rab Ge: Ovdje će se održati budistička ceremonija. Potrebno nam je meso, srca i krv svih vrsta životinja, četiri ljudske glave, iznutrice, čista krv, mutna krv, zemlja s ruševina, menstrualna krv udovice, krv gubavca, voda uzeta ispod površine zemlje, zemlje podignuta u vihoru, trnovito grmlje koje raste prema sjeveru, izmetine psa i čovjeka te mesarove čizme. Sve to treba poslati u Tsechykhang do 27.

– Tsechykhang, 19.»

Autentičnost pisma nije sporna. Budisti tvrde da su se sve ove stvari brzo prikupljale sa svježih leševa. U novije vrijeme doznalo se za postojanje drugih sličnih pisama u kojima se traže ogromne količine ljudskih dijelova za važne obrede. Teško je zamisliti da su se goleme količine svježih dijelova ljudskih tijela mogle brzo prikupiti s leševa koji su svi nekom zgodnom slučajnošću u isto vrijeme umrli prirodnom smrću.

Čini se da su Kushogine optužbe podržavaju i odlomci iz Hevajra Tantre:

«Nakon što se namjera objavi guruu i ostvarenim bićima... sa samilošću obavi obred ubijanja onoga koji ne vjeruje u učenja Buddha ili klevetnika gurua i Buddha. Potrebno je eliminirati takvu osobu zamišljajući njegov oblik postavljen naglavce, kako povraća krv, trese se i ima raščupanu kosu. Zamisli kako mu blistava igla ulazi u leđa. Zatim vizualiziraj sjeme-slog elementa vatre u njegovom srcu, i on će trenutno biti ubijen».^g

Guhyasamaja Tantra također daje upute kako treba nanijeti smrtonosne ozljede protivnicima budizma. «Nacrta se lik muškarca ili žene kredom, ugljenom ili nečim sličnim. Treba zamisliti da se u ruci drži sjekira. Zatim se zamisli način na koji se presijeca grkljan».^h Nakon što se neprijatelja tako začara, može ga se otrovati, pretvoriti u roba ili paralizirati.

Slične stvari mogu se pronaći u Kalachakra Tantri, gdje se od adepta traži da ubije one koji su prekršili budistička učenja. Tekst, međutim, zahtijeva da se to obavi sa suosjećanjem.ⁱ

Jesu li sva ova krvoločna djela iz Tantri motivirana čistim suosjećanjem i namjerom preobražavanja, ili željom da se eliminira konkurencija, kao što je tvrdila prognana Kushog? Ovome treba dodati još jednu dimenziju kada se uzme u obzir da prema Guhyasamaja Tantri uništenje drugih magijskih bića omogućava tantričkom praktikantu da apsorbira njihovu moć i s vremenom postane polubog. Korištenje dijelova uništenih protivnika kao obrednih potreština ili jedenje njihovog mesa trebalo je pojačati ovaj učinak. «Nakon toga od njegovog mesa treba napraviti pilule, čija konzumacija, između ostalog, omogućava postizanje siddhi-ja [moći/psihičkih sposobnosti] 'hodanja po nebu'. Takve pilule se zapravo još i dan danas mogu nabaviti. Posebno su tražene krv iz srca i lubanja ubijenog... koja također posjeduje magijske moći».^j

«Gaj užitaka» je obred iz budističke Kagyutpa Chod tradicije koji se distribuira u CD formatu na <http://www.tibetan-institute.org/>, u kojem praktikanti okupljaju na jednom mjestu (u vizualizaciji, nadam se, iako to nije izričito rečeno) starce, žene i djecu, žive ih deru, sijeku na komade, a zatim na kožama slažu njihove komade i krv u gomile u obrednom stilu.

Takva bi se praksa ovdje na Zapadu okarakterizirala kao najcrnji mogući oblik magije. Ljudi koji rade takve stvari kao što je žrtvovanje djece, crna magija s namjerom ubojstva i kanibalizam završavaju u zatvorima kao kriminalci, što i jesu. Javne tvrdnje da su budisti miroljubivi i da traže prosvjetljenje za sva bića zvuče lažno i licemjerno u kada ih se promatra u kontekstu ovih kriminalnih postupaka.

SUKOB S BON-POOM

Ove šamane ne bi trebalo pomiješati s Bon-Poom. Šamani potječu iz vremena izvornih autohtonih vjerovanja, i živjeli su prilično kompatibilno s kasnijim Bon-Poom koji je, kako se čini, nastao miješanjem lokalnih vjerovanja i kineskog taoizma. Bon-Po je osnovao samostane u Tibetu davno prije dolaska budizma.

Povijesno gledano, prvi tibetanski kralj koji je prihvatio budizam bio je Khri Srong-lde-ti-btsan.

Njega je preobratala njegova supruga, kineska budistica, koja je čvrsto odlučila uspostaviti neki oblik budizma u svojoj novoj zemlji.

Godine 778, nedugo nakon što je Padmasambhava došao na Tibet, ovaj kralj organizirao je javnu debatu između Bon-Poa, autohtonog tibetanskog samostanskog reda, i novih budista koji su pokušavali utemeljiti svoje prve samostane.

Postoji budistički koncept da je časno djelo osloboditi svijet ljudi koji će u budućnosti dokazati da su zli.

Proces gradnje samostana bio je skup. Ljudi nisu podržavali novu religiju. Po savjetu svoje supruge koja je bila upućena u geomantiju, kralj Khri Srong-lde'ti-btsan platio je i dao sagraditi prvi budistički samostan na glavnoj tibetanskoj «zmajevoj liniji», nad srecem onoga što se smatralo majčinskim zaštitničkim duhom zemlje, Shrin-moom. Shrin-mo je za šamane bio najvažniji magijski duh ili dra-lha, njihova majka Zemlja, iz koje su crpili svoju moć. Do današnjeg dana, u hramu Jokhang u Lhasi nalazi se golemi Phur-Ba bodež koji je još uvijek zaboden u njeno srce.

Bon-Po je već imao samostane na nekim energetski jakim mjestima, i kralja je njegova supruga nagovarala da na ta mjesta postavi druge samostane kako bi potpuno prikovala ovog duha. Kralj je smislio plan koji je doveo do intenzivnog progona Bon-Poa, kojeg su oni opisali ovako:

«Rečeno je da su budistički učenjaci bili u stanju uvjerljivo poraziti [u debati] Bon-Po. To je kralju omogućilo da se riješi Bona. Počeo je proganjati Bon-Po. Pozvao je sve svećenike Bona i dao im izbor da postanu budistički redovnici ili porezni obveznici. Ako im nijedna od ponuđenih nije prihvatljiva, moraju napustiti zemlju. ...Također je zaprijetio da će kazniti smrću one koji budu obraćali budiste... na Bon... Javljeno je da su mnoga manja svetišta Bon-Poa uništena, dok su ostala preuzeli budisti.»

Tako su budisti dobili svoje prve samostane, ukradene Bon-Pou, a da to kralju nije predstavljalo nikakav trošak. «Jedan od rezultata bio je da su mnogi Bon-Po javno prešli na budizam. Međutim, veći broj odlučio se za progonstvo. Sakrili su svoje svete spise (koji su bili zabranjeni, i naređeno je da budu spaljeni) gdje god su smatrali da ih kraljevi ljudi teško mogu naći – po planinama, u klancima, pa čak i u samostanima budističkih redovnika koji ništa nisu slutili. Želja je bila da se ti spisi sačuvaju radi dobrobiti budućih generacija. U kasnijim stoljećima je ponovno otkrivanje ovog literarnog blaga igralo važnu ulogu u sastavljanju Bon-Po kanona. ...Na taj način, prema Bon-Po tradiciji, sljedbenici Bona pokušali su spasiti

svoju religiju od uništenja. Tako Kralj Khri Srong Ide brtsan [sic] nije uspio potpuno iskorijeniti Bon religiju.

Zbog represivnih mjera koje je on poduzeo, Bon-Po su živjeli izolirano, daleko od glavnih tokova duhovnih zbivanja u zemlji. Pa ipak, nastavili su se boriti: još uvijek su imali podršku moćnog tibetanskog plemstva.

Sukob se u manjoj ili većoj mjeri nastavio odvijati u tajnosti do kraja vladavine Khri Sronga, kao i tijekom vladavine sljedeća dva kralja, točnije kraljeva Mu ne brtsan poa (797-98 po Kr.) i Sad nam legsa (798-817 po Kr.)»^k

To je bitno drugačija stvarnost od službene legende o Kalachakri.

Tako su budisti dobili svoje prve samostane, ukradene Bon-Pou, a da to kralju nije predstavljalo nikakav trošak

MODERNA BUDISTIČKA NETOLERANCIJA, PROGON MANJINA I KRŠENJA LJUDSKIH PRAVA

Još jednom, ovi pozivi na krvoločna djela u ime religije ili zbog izmanipuliranog uvjerenja da su određeni dijelovi društva zli, nama na Zapadu predobro su poznati iz povijesnih priča od prije 400 godina o katoličkom lovu na vještice i, u novije vrijeme, iz nacističkog Holokausta.

Slična kršenja ljudskih prava budisti provode u Dharamsali i širom svijeta protiv nedavno odbačenog šamanskog dijela njihovog društva zvanog Shugden budisti. Prije nego što vam opišem ova nasilna kršenja ljudskih prava koja čine budisti, moram vas prvo upoznati s kontekstom zbivanja.

Peti Dalai Lama proglasio je Nechung Gompu 165(5) državnim proročištem za kanaliziranje dra-lha (zaštitničkog duha predaka) Pe-Hara, nekadašnjeg boga rata Hor-Mongola, koji su bili najgorčeni protivnici prebudističkih Tibetanaca. To je bio lukav politički manevar petog Dalai Lame, kojim je postigao psihološku prednost nad Mongolima korištenjem otjeranog duha njihove zemlje protiv njih. Nedugo nakon toga utemeljeno je drugo državno proročište, koje je bilo autohtono, i nazvano je Shugden.

René DeNebesky-Wojkowitz u zadnjem poglavlju svog monumentalnog djela «Tibetanska proročišta i demoni», ukazuje na sličnosti između ovih državnih proricatelja i tradicionalnih autohtonih tibetanskih šamana.

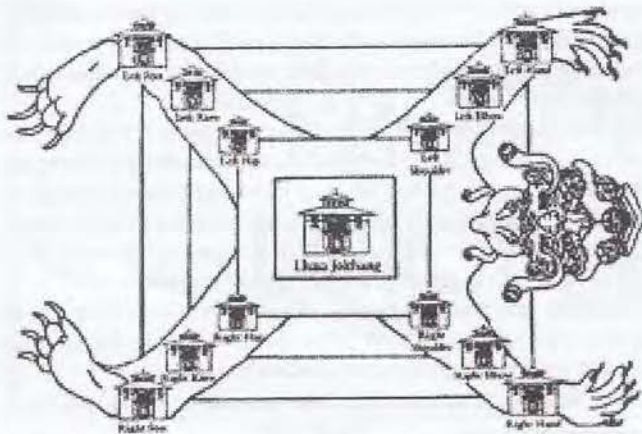
Izvorni državni proricatelj/šaman nije bio budist. Tu službu vodili su i budisti i nebudisti. Prizori kojima su oslikani zidovi Nechung Gompe neuobičajeno su divlji i krvavi. Njihova tema su oderane ljudske kože i duše u mukama koje možda predstavljaju, prema tvrdnjama prognanice Kushog, težak položaj autohtonih šamana tijekom 400 godina tibetanske inkvizicije.

Ovo je priča o proročištu Shugden:

«U vrijeme petog Dalai Lame, svećenik samostana Drepung po imenu bSod nams grags pa stekao je veliku slavu po svoj učestnosti i mudrosti. Njegovi zemljaci su ga izuzetno cijenili, i broj njegovih sljedbenika neprestano je rastao. Ali... tibetanska vlada postala je ljubomorna zbog njegovog sve

Slika 3: Budistička Tanka prikazuje Maha Siddha Virupu i ljudsko biće nabijeno na kolac (plavokosog dječaka).

Slika 4: Skica hramova u kojima se nalaze phurbes koje prikivaju Srin-moa, duha tibetanske zemlje.

većeg utjecaja, i tako je odlučila okončati bSod nams grags paov život... Na kraju je, umoran od neprestanih spletki i zavjera, bSod nams grags pa odlučio dobrovoljno napustiti svijet. ...[Njegov] učenik pao je na koljena i preklinjao duha svog učitelja da se ne povuče s ovog svijeta, već da ostane i osveti se svojim neprijateljima. Ubrzo nakon tog događaja provinciju Središnji Tibet snašle su velike katastrofe. ...[A]strolozi i proročišta uskoro su otkrili da je... uzrok svih nevolja bila nepravda koju su nanijeli bSod nams grags pau... [Tibetanska vlada] odlučila je zatražiti od njegovog duha da se pomiri s njima, i da, umjesto da uzrokuje daljnje štete, postane zaštitničko božanstvo Žutih šešira. Duh je na to pristao, i pod imenom... Dorje Shugden, [što znači 'Onaj koji riče grmljavinu'¹ ili 'Bučni duh', što je slučajno i značenje riječi poltergeist].»

U autohtonoj tibetanskoj kulturi pratila se aktivnost poltergeista oko tinejdžera kao znak po kojem su se prepoznavali novi šamani. Dorje Shugden nosi titulu «Dra-lha'i-rgyal-chen», «veliki kralj dra-lhaa». Glavna vještina jednog šamana je nagovoriti dra-lhaa na suradnju. Biti kralj dra-lhaa značilo bi da je taj proricatelj najbolji među šamanima.

Također je zanimljivo primijetiti u ovoj legendi da je principom priznanja nepravdnog ponašanja, od strane tibetanske vlade, započeo put pomirbe. Divlji ratoborni duh nastavio je dokazivati svoju političku vrijednost, i tako se njegova služba održala kroz cijelu službenu 400-godišnju teokratsku vladavinu Dalai Lama, sve do 30. ožujka 1996.

Tog je dana vladinim dekretom iz Dharamsale objavljena zabrana štovanja Shugdena. 14. Dalai Lama stigmatizirao je budistički kult Shugdena kao «idolatriju» i kao «povratak u šamanizam».² Opet možemo čuti prizvuk licemjerstva u ovim riječima vođe jedne religije koja se više od bilo koje druge izvještala u obožavanju slika različitih božanstava kroz primjenu ukradenih šamanističkih praksi.

Voda ove budističke sekte službeno je proglašen «narodnim neprijateljem».

Čini se da to govori da današnji Dalai Lama još uvijek vrlo ozbiljno shvaća protušamanski edikt iz 1577.

Shugdeni su postali žrtve pravog lova na vještice. Oni optužuju Dalai Lamu za flagrantno kršenje ljudskih prava i prava na slobodu vjeroispovijesti, i ne stide se povući paralelu s kineskom okupacijskom silom i katoličkom inkvizicijom.

Tvrđi se da su kuće koje pripadaju sekti bespravno pretraživale bande maskiranih razbojnika koje su nakon toga napadale bespomoćne vjernike Shugdena. Slike i oltari zaštitničkog boga namjerno su spaljivani i bacani u rijeke.

Sljedbenici Dorje Shugdena tvrde da su postavljeni popisi članova njihove sekte pod naslovom «Narodni neprijatelji», te da slike njih i njihove djece vise u javnim zgradama kako bi ih se oklevetalo. Sljedbenicima je u potpunosti zabranjen ulaz u urede vlade u progonstvu, i tvrde da djeci iz njihovih obitelji više nije dopušten pristup službenim školama.

To sigurno nije ponašanje koje bi se moglo očekivati od dijela globalne zajednice koji tako glasno proklamira svoju suosjećajnost, nenasilje i prosvjetljenost, i osuđuje druge vlade koje se ponašaju na takav način.

Nakon tibetanske Cholsumske konvencije održane od 27. do 31. kolovoza 1988, budistička vlada u progonstvu donijela je odluke slične onima zbog kojih je optuživala kinesku vladu. Sljedbenicima Shugdena zabranjeno je putovati u inozemstvo, uskraćene su im mirovine, državni dječji doplatak ili socijalna pomoć. Rezolucijom je Tibetancima zabranjeno da čitaju spise ove sekte, te se pozivaju da ih spale. Optužbe su iznenađujuće slične onima koje su tibetanski budisti iznijeli o deset godina vjerske netolerancije kineskih osvajača.

Međutim, čini se da netolerancija budista prema ovom obnovljenom šamanizmu ide i korak dalje. Nedugo nakon toga, militantna podzemna organizacija pod imenom «Tajno društvo za uništenje unutrašnjih i vanjskih neprijatelja Tibeta» zaprijetilo je da će ubiti dva mlada nositelja loze, lamu Kyabje Trijang Rinpochea, koji je u to vrijeme imao samo 13 godina, i 11-godišnjeg Song Rinpochea, koji su vodili obrede u čast Dorje Shugdena. Prijetnje smrću iznesene su na švicarskom televizijskom programu riječima «...uništiti ćemo vaš život i vaše aktivnosti».³

Slika 5: Tanka Dorje Shugdena

Ironično je to što se vjeruje da je Trijang Rinpoche reinkarnacija preminulog lame koji je prije toga 14. Dalai Lamu inicirao u kult Shugdena dok je bio njegov učitelj. U dokumentu kojim je ova grupa objavila rat sljedbenicima Shugdena stoji:

«Sve one koji rade protiv politike vlade treba izdvojiti, suprotstaviti im se, i nad njima izvršiti smrtnu kaznu. ...Što se tiče reinkarnacija Trijanga i Songa Rinpochea, ako ne prestanu prakticirati Dhogyal [Shugden] i suprotstavljati se riječi Nj. S. Dalai Lame, ne samo što ih više nećemo moći poštovati, nego će njihovi životi i njihove aktivnosti pretrpjeti uništenje. Ovo je naše prvo upozorenje.»⁹

Dok je zapadna televizijska ekipa snimala, jedan tibetanski redovnik koji je surađivao s reporterima primio je prijetnju smrću: «... umrijet ćeš u roku od sedam dana!»⁹

Pored toga, Dharamsala je izvršila žestok psihološki pritisak na budističke centre na Zapadu i zabranila im da izvode obrede Shugdena.⁹

U Londonu, gdje sekta ima oko 3000 članova, održani su prosvjedi u kojima su prosvjednici držali visoko podignute slike 14. Dalai Lame sa sloganom «Tvoj osmijeh šarmira, tvoja djela nanose zlo». O njemu se govorilo kao o «nemilosrdnom diktatoru koji svoje ljude ugnjetava više nego Kinezi.»⁹

Te izjave odnose se na postupke tibetanske vlade u progonstvu čija su djela opet bila slična onima kineske vlade, kada se krivo citirani dokument pokazao dovoljnim za uhićenje svih poznatih sljedbenika Shugdena u Delhiju i njihovo nezakonito zatočenje,

iako su oni zanimali sudjelovanje u bilo kakvom kaznenom djelu i nikakvi dokazi nisu mogli biti pronađeni. Zaista, iako je indijska kriminalna policija tjednima obavljala saslušanja, ništa nije moglo biti dokazano.⁵

Tibetanska predaja tvrdi da će Dorje Shugden, «Onaj koji riče grmljavinu», naslijediti Pe-hara na čelu svih 'Jig rten pa'i srung ma nakon što se ovaj drugi bog uzdigne na razinu božanstava koja se nalaze izvan zemaljske sfere. Možda su ovi nedavni politički manevri i igre moći unutar tibetanskog budizma posljedica straha da bi neki, na temelju ove legende, mogli izgubiti svoj status.

Nakon što sam pročitala ove izvještaje o aferi Dorje Shugden, na um mi je pala jedna očigledna istina: da se moć u bilo kojem društvu može zadržati samo okrutnim sredstvima.

O autorici:

Dr. Shé D'Montford ima počasni doktorat iz religije i filozofije, a specijalnost su joj tibetanski i hinduistički šamanizam i drevni ratnički kodeksi. Posljednjih godina Shé je intenzivno putovala s jednim bivšim studentom i demonstrirala autentičnu rekreaciju 1600 godina starih hermetičkih magijskih obreda, a napisala je i velik broj članaka o ovoj temi za mnoge australske i međunarodne ezoterijske i *new-age* magazine. Shé se pojavljivala na televiziji i radiju, i održala je izlaganje na mnogim festivalima. Dr. D'Montford održat će izlaganje na Nexusovoj konferenciji koja će se u rujnu ove godine održati u Brisbaneu.

Dharamsala je izvršila žestok psihološki pritisak na budističke centre na Zapadu i zabranila im da izvode obrede Shugdena.

(Bilješke)

a. Chogyam Trungpa, 1986, *Shambhala, The Sacred Path of The Warrior*, str. 5, Bantam Books, Toronto

b. Lokesh Chandra, *Transcendental Art of Tibet*, 1996, str. 189, Sditya, Delhi

c. B. L. Bansal, 1994, *Bon, It's Encounters With Buddhism in Tibet*, str. 137-138, Eastern Book Linkers, Delhi

d. Edwin Bernbaum, 1980, *The way to Shambhala – A Search for the Mythical Kingdom Beyond the Himalayas*, str. 234, Shambhala, Garden City, New York.

e. Albert Grünwedel, 1915, *Der Weg Nach Shambhala*, str. 77, München

f. C. Bell, 1931, *The Religion of Tibet*, str. 163, Oxford, citirao Rene DeNebesky-Wojkowitz na str. 144. knjige «Oracles and Demons of Tibet», prvi put objavljeno 1955. i ponovno 1996, Rashtra Rachnua Printers, Delhi

g. G. W. Farrow i I. Menon, 1992, *The Concealed Essence of the Hevajra Tantra with the Commentary*, str. 276, Yogaratnamala, Delhi

h. Peter Gäng, 1988, *Das Tantra der Verborgenen Vereinigung: Guhyasamaja-Tantra*, str. 225, München

i. 14. Dalai Lama, 1985, *The Kalachakra Tantra: TzRite of Initiation for the Stage of Generation. A Commentary on the Text of Kay-Drup-GE-Lek-Bel-Sang-Bo*, str. 349, London, i sam tekst.

j. G. W. Farrow i I. Menon, 1992, *The Concealed Essence of the Hevajra Tantra with the Commentary*, str. 142, Yogaratnamala, Delhi, citirano u djelu Victora i Victorie Trimondi «The Shadow of the Dalai Lama», Dio I-4, «The Law of Inversion»

k. B. L. Bansal, op. cit, str. 89-93. (Ovaj povijesni konflikt detaljno je opisan u knjizi dr. S. D'Montford «Unveiling Tibetan Buddhist Propaganda...»)

l. Rene DeNebesky-Wojkowitz, *Oracles and Demons of Tibet*, str. 134-5, prvi put objavljeno 1955. i ponovno 1996, Rashtra Rachnua Printers, Delhi

m. Süddeutsche Zeitung, 1997, br. 158, str. 10

n. Švicarska televizija SF1, 6. siječnja 1998.

o. Internetska news gupa: dejanews Forum: alt.religion.buddhism.tibetan, talk.politics.tibet, talk.religion.buddhism, uk.religion.buddhist, alt.religion.buddhism.nkt Autor: James Burns. Datum: 21.09.1997 i 15.02.1998. Tema: Latest news from India on Dorje Shugden.

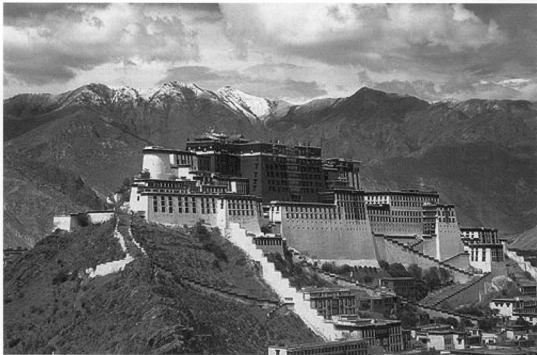
p. Švicarska televizija SF1, 6. siječnja 1998.

q. Newsweek, 28. travnja 1997, str. 26

r. Kagyü Life 21, 1996, str. 34. (Detalji o obje strane ove priče i popis literature mogu se naći u knjizi dr. S. D'Montford «Unveiling Tibetan Buddhist Propaganda...»)

s. Victor i Victoria Trimondi, 2003, «The Shadow of the Dalai Lama», dio II – 7, «The War Of The Oracle Gods And The Shugden Affair». uključuje i njihove izvore:

www.trimondi.de/SDLE/PART-2-07.htm

„Prijateljski feudalizam“ i mit slobodnog Tibeta

Daleko od prosvjetljenog Shangri-Laa, stari Tibet bio je feudalna teokracija u kojoj su lame i gospoda okrutno postupali s običnim Tibetancima i prisiljavali ih prihvatiti svoju bijedu kao karmičko okajanje svojih grijehova iz prošlih života

Dr.sc. Michael Parenti

© 18. studeni 2007.

c/- Cenar za istraživanje globalizacije, Kanada

Website:

<http://www.globaresearch.ca/>

I. Za gospodu i lame

Zajedno s krvlju natopljenim pejzažom religijskog sukoba, postoji iskustvo unutarnjeg mira i samoće koje svaka religija obećava, ali nijedna toliko kao budizam. Stojeći u izrazitom kontrastu naspram divljaštva drugih religija, budizam nije niti fanatičan niti dogmatičan – tako barem tvrde njegovi sljedbenici. Za mnoge od njih, budizam je manje teologija, a više meditativna i samoispitivačka disciplina čiji je cilj promovirati unutarnji sklad i prosvjetljenje dok nas upućuje na put ispravnog življenja. Općenito, duhovni fokus nije uperen samo na samoga sebe, već i na dobrobit

drugih. Čovjek nastoji ostaviti sa strane egoističke potrage i dobiti dublje shvaćanje vlastite povezanosti sa svim ljudima i stvarima. „Društveno angažirani budizam“ nastoji stopiti pojedinačno oslobođenje s odgovornim društvenim djelovanjem kako bi izgradio prosvjetljeno društvo.

Pogled u povijest, međutim, otkriva da nisu svi od mnogih i vrlo različitih oblika budizma bili oslobođeni doktrinarnе fanatičnosti niti nasilnih i izrabljivačkih težnji, tako karakterističnih za druge religije. U Sri Lanki postoji legendarna i skoro sveta zabilježena povijest pobjedonosnih bitki koje su povelili budistički kraljevi iz davnina. Tijekom 20. stoljeća

budisti su se međusobno nasilno sukobljavali, ali također i s nebudistima u Tajlandu, Burmi, Koreji, Japanu, Indiji i drugdje. U Sri Lanki su naružane bitke između budističkih Sinhaleza i hinduističkih Tamila na objema stranama oduzele mnoge živote. Američko državno tajništvo navelo je 1998. trideset najnasilnijih i najopasnijih ekstremističkih grupa na svijetu: preko polovice njih bili su religijske, naročito muslimanske, židovske i budističke.

U Južnoj Koreji se godine 1998. na tisuće monaha budističkog reda Chogye međusobno borilo šakama, kamenjem, zapaljivim bombama i toljagama u odlučujućim bitkama koje su trajale tjedni-

ma. Borili su se za kontrolu nad redom, najvećim u Južnoj Koreji, s godišnjim proračunom od 9,2 milijuna američkih dolara, milijunima dolara vrijednom imovinom i privilegijom imenovanja tisuću sedamsto monaha u različite službe. U tučnjavama su oštećena glavna budistička svetišta, ostavivši na desetke ozlijeđenih monaha, neke vrlo ozbiljno. Korejska je javnost iskazala prezir prema objema frakcijama, osjećajući da će, bez obzira koja strana preuzme kontrolu, „donacije štovatelja koristiti za luksuzne kuće i skupe automobile.“

Kao i sa svakom religijom, prepirke između i unutar budističkih sekti često su potaknute materijalnom korupcijom i osobnim nedostacima vodstva. Na primjer, u Naganu u Japanu, u Zenkojiju – prestižnom kompleksu hramova koji je udomljavao budističke sekte preko 1. 400 godina, nastala je „gadna bitka“ između glavnog svećenika Komatsua i Tacchua – skupine hramova koji su nominalno pod upravom glavnog svećenika. Tacchu monasi optužili su Komatsua za prodaju spisa i crteža pod hramskim imenom za vlastitu korist. Također su bili zgroženi učestalošću njegovog viđenja u ženskom društvu. Komatsu je zauzvrat nastojao izolirati i kazniti monahe koji su kritizirali njegovo vodstvo. Sukob je potrajao nekih pet godina i došao je na sud. Ali što je s tibetanskim budizmom? Nije li on iznimka od takvih vrsta razdora? I što je s društvom koje je pomoglo da se iznimka stvori? Mnogi budisti tvrde da je prije kineskog upada 1959. godine stari Tibet bilo duhovno orijentirano kraljevstvo bez egotističkih životnih stilova, bez materijalizma i pokvarenih poroka koji su zaposjeli moderno industrijsko društvo.

Zapadni mediji, putopisi, romani i hollywoodski filmovi dočarali su tibetansku teokraciju kao istinski Shangri-La. Sam je dalai-lama izjavio da je „proizimajući utjecaj budi-

zma“ u Tibetu „usred širom otvorenih prostora neiskvarenog okoliša, rezultirao društvom posvećenom miru i skladu“. „Uživali smo u slobodi i zadovoljstvu“, rekao je.

Čitanje tibetanske povijesti dočarava ponešto drukčiju sliku. „Religijski sukob bio je uobičajen u starom Tibetu“, piše jedan zapadnjački praktičar budizma. „Povijest nudi shangrilaovsku sliku tibetanskih lama i njihovih sljedbenika koji zajedno žive u međusobnoj snosljivosti i nenasilnoj dobroj volji. Uistinu, situacija je bila sasvim drugačija. Stari Tibet bio je sličniji Europi tijekom vjerskih ratova u razdoblju protureformacije.“

U 13. je stoljeću Kublaj-kan imenovao prvog Velikog Lamu koji bi predsjedavao svim drugim lamama, kao što to papa čini nad svojim biskupima. Nekoliko stoljeća kasnije kineski je car poslao vojsku u Tibet da podrži Velikog Lamu, ambicioznog mladog 25-godišnjaka, koji je tada sebi dodijelio titulu dalai („ocean“) lama, vladar svijeta na Tibetu. Evo

povijesne ironije: prvog dalai-lamu postavila je kineska vojska! Njegove dvije prethodne lamaističke „inkarnacije“ bile su tada retroaktivno prepoznate kao njegovi prethodnici, pretvarajući time prvog dalai-lamu zavrpu u trećeg dalai-lamu.

Ovaj prvi (odnosno treći) dalai-lama zaplijenio je samostane koji nisu pripadali njegovoj sekti, te se vjeruje da je uništio budističke spise koji su poricali njegovo polaganje prava na božanstvenost. Dalai-lama koji ga je naslijedio vodio je raskalašen život, uživajući u mnoštvu ljubavnica, priređujući zabave s prijateljima i ponašajući se na mnoge druge načine neprimjereno inkarniranom božanstvu. Zbog tih su ga transgresija ubili njegovi svećenici. Unutar 170 godina, dalai-lama ubili su njihovi visoki svećenici ili drugi dvorjani.

Stotinama su se godina natjecateljske tibetanske budističke sekte upuštale u ogorčene nasilne sukobe i skupne egzekucije. Peti dalai-lama se godine 1660. suočio s pobunom u provinciji Tsang, sjedištu protivničke Kagyu sekte sa svojim visokim lamom poznatim kao Karmapa. Dalai-lama je pozvao na oštru odmazdu protiv pobunjenika, usmjeravajući mongolsku vojsku da izbriše muške i ženske linije, kao i njihovo potomstvo: „... poput jaja razbijenih o kamenje.“ Ukratko, uništiti svaki njihov trag, čak i njihova imena.“

Godine 1792. mnogi su Kagyu samostani zaplijenjeni, a njihovi su monasi silom preobraćeni na Gelugpa sektu (dalajlaminu vjeroispovijest). Gelugpa škola, poznata i kao „Žuti šeširi“, pokazala je malo tolerancije i volje da svoje učenje pomiješa s učenjima drugih budističkih sekti. Po riječima jedne od njihovih tradicionalnih molitvi:

*Hvala budi Tebi, nasilni Bože učenja Žutih šešira,
Koji na čestice prašine svodš
Velika bića, visoke dužnosnike i obične ljude
Koji zagaduju i kvare Gelugpa doktrinu.*

Memoari jednog tibetanskog generala iz 18. stoljeća oslikavaju sektaške sukobe između budista, koje su bile podjednako brutalne i krvave kao i bilo koji drugi religijski sukob. Ova mračna povijest uvelike je nepoznata današnjim sljedbenicima tibetanskog budizma na Zapadu.

Religije su oduvijek imale blizak odnos ne samo s nasiljem već i s ekonomskim izrabljivanjem. Uistinu, upravo je ekonomsko izrabljivanje često uzrokovalo nasilje. Takav je slučaj bio i s tibetanskom teokracijom. Sve do 1959., do kada je posljednji dalai-lama predsjedavao Tibetom, većina obradive zemlje bila je organizirana u vlastelinske posjede koje su kmetovi obrađivali. Ta su imanja posjedovale dvije društvene skupine: bogati svjetovni zemljoposjednici i bogate teokratske lame. Čak i pisac, kojemu se stari poredak sviđao, navodi da je „velik dio nekretnina pripadao samostanima, a većina ih je nagomilala golema bogatstva.“ Mnogo bogatstva akumulirano je „putem aktivnog sudjelovanja u poslovanju, trgovini i livharstvu.“

Samostan Drepung bio je jedan od najvećih posjednika zemlje na svijetu, sa svojih 185 imanja, 25.000 kmetova, 300 velikih pašnjaka i 16.000 pastira. Bogatstvo samostana ležalo je u rukama nekolicine visoko rangiranih lama. Većina običnih monaha živjela je skromno i nije imala izravan pristup velikom bogatstvu. Dalai-lama je sam „živio bogatstvo“ u Potali, palači s 1.000 soba na 14 katova. Svjetovne su vođe također dobro prolazile. Izvrstan primjer je glavni zapovjednik tibetanske vojske, član dalajlaminog laičkog kabineta, koji je posjedovao 4.000 km² zemlje i 3.500 kmetova.

Stari su Tibet neki zapadnjački poklonici pogrešno doživljavali kao „narod kojem nije trebala nikakva policija, jer su se ljudi svojevrijedno držali zakona karme.“ U biti, imali su profesionalnu vojsku, premda malu, koja je uglavnom služila kao žandarmerija zemljoposjednika kako bi se održao red, zaštitilo njihovo vlasništvo i ulovili odbjegli kmetovi. Mali tibetanski dječaci redovito su oduzimali od svojih seljačkih obitelji i odvođeni u samostane kako bi ih se obučavalo da budu monasi. Jednom kada bi ušli, bili bi vezani za cijeli život. Tashi Tsering, monah, seksualno je davao je bilo ubijčajeno da seljaka djeca budu, izvučeno izustavljana

u samostanima. On sam bio je žrtvom ponavljano silovanja, počevši od devete godine. Samostanska imanja također su u novačila djecu za doživotno služenje kao posluga, plesači i vojnici.

U starom je Tibetu postojao i mali broj poljodjelaca, koji su činili neku vrst slobodnih seljaka, te možda dodatnih 10.000, koji su činili tzv. „srednju klasu“ – obitelji trgovaca, vlasnika trgovina i malih obrtnika. Na tisuće ostalih bili su prosjaci. Također su postojali i robovi, obično domaća posluga, koji nisu ništa posjedovali, a njihovo je potomstvo također radano u ropstvu. Glavnina seoskog stanovništva bili su kmetovi. Prema njima se odnosilo malo bolje nego prema robovima, ali nije ih se školovalo niti su imali zdravstvenu zaštitu. Bili su pod doživotnom obvezom da rade na gospodarevoj ili samostanskoj zemlji, bez plaće, da popravljaju gospodareve kuće, prevoze njegove usjeve i sakupljaju za njega ogrjev. Od njih se također očekivalo da, na zahtjev, daju životinje za nošenje stvari i prijevoz. Njihovi bi im gospodari odredili koje usjeve i koje životinje moraju uzgajati. Nisu se mogli vjenčati bez odobrenja svoga gospodara ili lame. I moglo ih se lako odvojiti od njihovih obitelji, ukoliko bi ih njihovi vlasnici odbili iznajmiti za rad na nekom udaljenom mjestu.

Kao u sustavu slobodnog rada, a za razliku od ropstva, vrhovni gospodari nisu imali nikakve odgovornosti za održavanje kmetova niti neposredan interes za njihov opstanak kao skupi komad vlasništva. Kmetovi su se morali sami održavati. Pa ipak, kao u robovskom sustavu, bili su vezani za svoje gospodare, jamčeci tako sigurnu i trajnu radnu snagu koja se nije mogla organizirati, niti štrajkati, niti slobodno otići kao što to mogu radnici u tržišnom kontekstu. Vrhovni gospodari imali su najbolje od obaju svjetova.

Jedna je 22-godišnjakinja, odbjeglja kmetkinja, izvjestila: „Lijepo djevojke kmetkinje vlasnik bi obično uzimao kao kućne služkinje i koristio se njima po svojoj slobodnoj volji; bile su „samo ropkinje bez ikakvih prava“. Kmetovi su trebali dopuštenje da odu bilo gdje. Zemljoposjednici su imali zakonsko ovlaštenje uhvatiti one koji bi pokušali pobjeći. Jedan je 24-godišnji bjegunac dočekaio kinesku intervenciju kao „oslobodenje“. Svjedočio je da je pod kmetstvom bio izložen neprekidnom robijanju, gladi i hladnoći. Nakon svog trećeg pokušaja bijega, gospodarevi ljudi su ga nemilosrdno pretukli dok krv nije lila iz njegovog nosa i usta. Tada su njegove rane polili alkoholom i kaustičnom sodom (natrijevim hidroksidom) kako bi povećali bol, izjavio je.

Kmetovi su oporezivani po ženidbi, po rođenju svakog djeteta i po svakoj smrti u obitelji. Oporezivalo ih se za svaku sadnju drveta u njihovom vrtu, kao i za držanje životinja. Za religijske festivale i javni ples i bubnjanje također su oporezivani, kao i za magije natčar i po otpuštanju su zatvora. Oni koji ne bi mogli naći posao, oporezivani su

Evo povijesne ironije: prvog dalai-lamu postavila je kineska vojska! Njegove dvije prethodne lamaističke „inkarnacije“ bile su tada retroaktivno prepoznate kao njegovi prethodnici

zbog toga što su nezaposleni; a ako bi putovali u drugo selo u potrazi za poslom, morali su platiti putnički porez. Kada ljudi ne bi mogli platiti, samostani bi im pozajmivali novac s 20-50% kamata. Neki su se dugovi prenosili s oca na sina i na unuka. Dužnici koji nisu mogli podmiriti svoje obveze, riskirali su biti bačeni u ropstvo.

Teokratska religijska učenja podupirala su svoj klasni red. Siromašni i ožalošćeni podučavani su da su sami na sebe navukli svoje nevolje zbog svojih grijehova iz prošlih života. Stoga su jad svog sadašnjeg postojanja morali prihvatiti kao karmičko okajanje i očekivati da će im se sudbina poboljšati u njihovom budućem životu. Bogati i moćni smatrali su svoju dobru sreću nagradom i opipljivim dokazom svojih vrлина iz prošlih i sadašnjeg života.

Tibetanski su kmetovi bili nešto više od žrtava sujevjerja, slijepih na svoje tlačenje. Kao što smo vidjeli, neki su pobjegli; drugi su se otvoreno suprostavljali, ponekad podnoseći strašne posljedice. U feudalnom su Tibetu mučenje i osakaćivanje – uključujući i izbijanje očiju, čupanje jezika, rezanje tetiva koljena i amputacije – bili omiljeni oblici kažnjavanja lopova i odbjeglih ili pobunjenih kmetova.

Stuart i Roma Gelder su, putujući Tibetom 1960-ih godina, razgovarali s bivšim kmetom Tserhom Wang Tueijem, koji je ukrao dvije ovce koje su pripadale samostanu. Zbog toga su mu oba oka izbijena, a ruka osakaćena do te mjere da je bila beskorisna. Objasnio je da više nije budist: „Kada im je sveti lama zapovjedio da me oslijepje, pomislio sam da ničega dobrog nema u religiji.“ S obzirom da je protivno budističkom učenju oduzeti ljudski život, neki su prekršitelji jako izbičevani i „prepušteni bogu“ da umru u ledenoj noći. „Paralele između Tibeta i srednjovjekovne Europe su zapanjujuće;“ zaključuje Tom Grunfeld u svojoj knjizi o Tibetu.

Anna Louise Strong posjetila je 1959. godine izložbu opreme za mučenje koju su koristili tibetanski vrhovni gospodari. Bilo je tu lisica svih veličina, uključujući i malih za djecu, i instrumenata za odsjecanje noseva i ušiju, izbijanje očiju, slamanje ruku i rezanje tetiva nogu. Bilo je i vrućih instrumenata za žigosanje, bičeva i naročityh naprava za vađenje utrobe. Izložba je predstavila fotografije i svjedočenja žrtava koje su oslijepjele, obogaljene ili amputirane radi lopovštine. Bio je tu i ovačar kojemu je gospodar dugovao naknadu u yuanima i pšenici, ali je odbio platiti. Stoga je on uzео jednu od gospodarevih krava, zbog čega su mu odsječne obje ruke. Drugi pastir, koji se suprostavio tomu da mu njegov gospodar otme ženu, kažnjen je slamanjem i istrgnućem obju ruku. Prikazane su slike komunističkih

aktivista odrezanih noseva i gornjih usana, te žene koja je silovana i kojoj su nos raskomadali nožem.

Rani posjetitelji Tibeta komentirali su teokratski despotizam. Englez, dr. A. L. Waddell je 1895. godine napisao da je stanovništvo podvrgnuto „nesnošljivoj tiraniji monaha“ i vražjim sujevjerjima koje su osmislili da teroriziraju ljude. Perceval Landon je, pak, 1904. godine opisao dalai-laminu

vladavinu kao „pogon tlačenja“. U otprilike isto doba, drugi je engleski putnik, kapetan W. F. T. O'Connor, primijetio da „veliki zemljoposjednici i svećenici... svaki na svom području, provode despotiku moć protiv koje nema mogućnost žalbe“; dok su ljudi „tlačeni najčudovišnijim rastom samostanizma i svećeničkog staleža“. Tibetanski vladari „izmislili su degradirajuće legende i potaknuli duh sujevjerja“ među običnim narodom. Drugi posjetitelj, Spencer Chapman, godine 1937. zapisao je: „Lamistički monasi ne troše svoje vrijeme pomažući ljudima ili ih obrazujući... Prosjak pokraj ulice monahu ništa ne predstavlja. Znanje je ljubomorno čuvana povlastica samostana i koristi se za povećanje njegovog utjecaja i bogatstva.“

Koliko god mi željeli da je situacija suprotna, feudalni teokratski Tibet bio je daleko od romantiziranog Shangri-Laa, kojeg su tako oduševljeno prigrlili zapadnjački budistički preobraćenici.

II. Sekularizacija nasuprot duhovnosti

Što se dogodilo s Tibetom nakon što su kineski komunisti ušli u zemlju 1951. godine? Državni ugovor te je godine prividno omogućavao samoupravljanje pod dalai-laminom vlašću, ali je kineskoj vojsci davao kontrolu i isključiva prava da vode vanjskopolitičke odnose. Kinezima je također dana izravna uloga u internoj upravi „kako bi se promovirale socijalne reforme“. Među najranijim promjenama koje su uvedene bilo je smanjenje lihvarskih kamata i izgradnja nekoliko bolnica i cesta. U početku su se kretali polako, oslanjajući se većinom na uvjeravanje i pokušaju da provedu reforme. Nijedan aristokratski ni samostanski posjed nije zaplijenjen, a feudalni gospodari nastavili su vladati nad svojim seljacima vezanim naslijeđem. „Suprotno od popularnog vjerovanja na Zapadu“, tvrdi jedan promatrač, Kinezi „su vodili računa o iskazivanju poštovanja prema tibetanskoj kulturi i religiji.“

Tijekom stoljeća, tibetanski su gospodari i lame vidjeli Kinetez kako dolaze i odlaze. Također su imali dobre odnose s velikim generalom Čang Kai-šekom i njegovom reakcionarnom kuomintanškom vladavinom u Kini. Bilo je potrebno odobrenje kuomintanške vlasti da se potvrde izbori dalai-lame i panchen-lame. Kada je sadašnji 14. dalai-lama

ustoličen u Lhasi, to je bilo učinjeno uz vojnu pratnju kineskih trupa i nazočnost kineskog ministra, u skladu sa stoljećima starom tradicijom.

Ono što je uznemiravalo tibetanske gospodare i lame ranih 1950-ih jest to što su Kinezi bili komunisti. Bilo je samo pitanje vremena, bojali su se, kada će komunisti početi nametati svoje kolektivističke egalitariističke sheme Tibetu. Naoružane tibetanske bande napadale su iz zaseda 1956.-57. godine konvoje Kineske narodno-oslobodilačke armije. Ustanak je primio opsežnu pomoć od američke Središnje obavještajne agencije (CIA), uključujući i vojnu obuku, kampove podrške u Nepalui i brojne zračne mostove. U međuvremenu je u SAD-u Američko društvo za slobodnu Aziju, koje je CIA financirala, energično davalo u javnost uzrok tibetanskog otpora. Dalai-lamin stariji brat Thubtan Norbu igrao je aktivnu ulogu u toj organizaciji. Dalai-lamin drugi po redu stariji brat Gyalo Thondup uspostavio je tajnu operativnu suradnju s CIA-om već 1951. godine. Kasnije ju je uprijedio u vidu gerilske jedinice koju je CIA obučila, a čiji su regruti padobranom vraćeni u Tibet.

Mnogi tibetanski komandosi i agenti koje je CIA ubacila u zemlju bili su poglavari aristokratskih klanova ili njihovi sinovi. Za devedeset posto njih više se nikad nije čulo, prema izvješću same CIA-e, što znači da su najvjerojatnije bili uhvaćeni i ubijeni. „Mnoge lame i laički članovi elite, te velik dio tibetanske vojske pridružilo se ustanaku, ali većina stanovništva nije, što je osiguralo njegov neuspjeh,“ napisao je Hugh Deane. U svojoj knjizi o Tibetu, George Ginsburg i Micheal Mathos došli su do sličnog zaključka: „Koliko se to može s potpunom sigurnošću utvrditi, velika većina običnog naroda Lhase i susjednih područja nije se priključila borbi protiv Kineza ni kada je tek započela ni kako je dalje napredovala.“ U konačnici, otpor je slomljen.

Koje god da su krivice i kakva god da su nova tlačanja koja su Kinezi uveli nakon 1959., oni su ipak ukinuli ropstvo i tibetanski sustav kmetskog neplaćenog rada. Također su ukinuli mnoge ugnjetavačke namete, započeli radne projekte i uvelike smanjili nezaposlenost i prosjaštvo. Osnovale su svjetovne škole, ukidajući time monopol samostana na školovanje, i sagradili vodovodne i električne sustave u Lhasi.

Heinrich Harrer (za koga je kasnije ispostavljen da je bio narednik u Hitlerovom SS-u) napisao je bestseller o svojim iskustvima u Tibetu, koji je postao popularni hollywoodski film. On je izvijestio da su Tibetanci koji su se odupirali Kinezima „... uglavnom bili plemići, poluplemići i lame; bili su kažnjavani tako što ih se tjeralo da rade najniže poslove, poput rada na gradnji cesta i mostova. Dalje su ponižavani time što ih se tjeralo da čiste grad prije nego što dođu turisti.“ Također su morali živjeti u kampu, koji je izvorno bio rezerviran za prosjake i litalice, a sve je to Harrer smatrao

sigurnim dokazom užasne prirode kineske okupacije.

Vlasti kineskih okupatora oduzeli su do 1961. godine gospodarima i lamama vlasništvo nad imanjima. Mnogo tisuća hektara zemlje podijelili su farmerima, zakupnicima i seljacima bezemljašima, reorganizirajući ih u stotine komuna. Stada koja su nekad bila vlasništvo plemstva, predana su kolektivima siromašnih pastira. Provedena su poboljšanja u uzgoju stoke, a uvedeni su novi sojevi povrća i nove sorte žita i ječma, poboljšan je sustav navodnjavanja, što je sveukupno, kako se govori, dovelo do povećanja agrarne proizvodnje.

Mnogi seljaci ostali su religiozni kao i prije, davajući mlodare svećenstvu, no monasi koji su kao djeca bili unovačeni u vjerske redove sada su dobili slobodu odbaciti monaški život, što su na tisuće i učinili, naročito mladi. Ostatak svećenstva živio je od skromnih vladinih stipendija i dodatnog prihoda koji bi zaradili služeći na molitvenim obredima, vjenčanjima i pogrebima.

I dalai-lama i njegov savjetnik i mladi brat Tendzin Choegyall tvrdili su da je „više od 1, 2 milijuna Tibetanaca mrtvo kao rezultat kineske okupacije“. Službeni popis stanovništva od 1953. godine - šest godina prije kineskog upada - popisao je cjelokupno stanovništvo koje je boravilo u Tibetu na brojku od 1, 274.037. Dru-

gi popisi stanovništva navode brojku od oko dva milijuna stanovnika unutar Tibeta. Ukoliko su Kinezi ranih 1960-ih pobili 1,2 milijuna stanovnika, tada bi skoro cijeli Tibet bio raseljen, pretvoren u krvavo polje sa smrtonosnim kampovima i masovnim grobnicama - za što mi nemamo nikakvih dokaza. Rijetko raspodijeljena kineska sila u Tibetu nije mogla okupiti, uloviti i istrijebiti toliko mnoštvo ljudi, čak i da je sve svoje vrijeme provela na radeći ništa drugo. Kineske vlasti tvrde da su stale na kraj bičevanjima, osakačivanjima i amputacijama kao oblicima kažnjavanja kriminala. No, Tibetanci u progonu optužuju ih za činove okrutnosti. Vlasti priznaju da su počinili „pogreške“, naročito tijekom Kulturne revolucije 1966.-76., kada je progon vjerskih uvjerenja bio na vrhuncu i u Kini i na Tibetu. Nakon ustanka kasnih 1950-ih, na tisuće je Tibetanaca privučeno. Tijekom 'Velikog koraka naprijed' tibetanskim je seljacima nametnuta prisilna kolektivizacija i uzgoj žita, ponekad s razarajućim učinkom po proizvodnju. Kasnih 1970-ih Kina je počela s popuštanjem kontrole i „pokušala ublažiti siromaštvo u nastojanju da popravi nešto od štete nastale tijekom prethodna dva desetljeća.“

Kineska vlada 1980. pokreće reforme, za koje su rekli da su osmišljene kako bi Tibetu dali veći stupanj samostalnosti i vlastitu administraciju. Tibetancima se sada dopustilo da obrađuju privatne čestice tla, prodaju višak svojih žetvi, sami odluču koje će usjeve saditi i držati jakove i ovce. Komunikacija s izvanskim svijetom ponovno je dopuštena, a granične kontrole olabavljene su kako bi se dopustilo

Siromašni i ožalošćeni podučavani su da su sami na sebe navukli svoje nevolje zbog svojih grijehova iz prošlih života... Bogati i moćni smatrali su svoju dobru sreću nagradom i opipljivim dokazom svojih vrлина iz prošlih i sadašnjeg života

nekim Tibetancima da posjete svoje rođake u prognostvu u Indiji i Nepal. Do 1980-ih većina je glavnih lama počela putovati amo-tamo, od Tibeta i Kine do zajednica u prognostvu u inozemstvu, „obnavljajući svoje samostane u Tibetu i pomažući da budizam tamo ponovno oživi.“

U 2007. tibetanski se budizam još uvijek naveliko prakticira i službene ga vlasti toleriraju. Vjerska hodočašća i drugi standardni oblici štovanja dopušteni su, ali unutar granica. Svi monasi i monahinje morali su potpisati zakletvu odatosti da svoj religijski položaj neće koristiti kako bi poticali odcjepljenje ili nesuglasice. I svako prikazivanje fotografija dalai-lame proglašeno je ilegalnim.

Etnička grupa Han, koja čini preko 95% goleme populacije Kine, počela je u 1990-im u velikom broju migrirati u Tibet. Znakovi hanske kolonizacije lako su vidljivi na ulicama Lhase i Sigatsea. Kinezi upravljaju tvornicama i mnogim prodavaonicama i štandovima.

Visoke uredske zgrade i veliki shopping centri izgrađeni su novcem koji je mogao biti bolje iskorišten za sadnju biljaka, za obradu voda i stanogradnju. Kineski kadar u Tibetu prečesto gleda na svoje tibetanske susjede kao na nazadne i lijeve kojima je potreban ekonomski razvoj i „patriotska edukacija“. Tijekom 1990-ih su zaposlenike u tibetanskoj vladi za koje se sumnjalo da njeguju nacionalističke simpatije izbacili iz ureda, te su još jednom pokrenute kampanje da se diskreditira dalai-lama. Pojedini su Tibetanci, navodi se, bili uhićeni, zatvoreni i na prisilnom radu zbog provođenja separatističkih aktivnosti i uključanja u „političke subverzije“. Neki su držani u pritvoru bez odgovarajuće hrane, vode i pokrivača; podvrgavani su prijetnjama, batinama i drugim vrstama „obrađivanja“.

Tibetanska povijest, kultura i zasigurno religija zanemarivani su u školama. Edukativni materijali, prema prevedeni na tibetanski, uglavnom se usredotočuju na kinesku povijest i kulturu. Kineski propisi planiranja obitelji dopuštaju granicu od tri djeteta po tibetanskoj obitelji. (Za hanske obitelji diljem Kine granica je jedno dijete po obitelji, a za seoske hanske obitelji čije je prvo dijete curica, granica je dva djeteta po obitelji.) Ukoliko tibetanski par prijeđe granicu od tri djeteta, dodatnoj djeci može biti uskraćena subvencionirana zdravstvena zaštita i njega, stanovanje i obrazovanje. Te su se kazne nereditovito provodile, ovisno o pojedinom području. Nijedna od tih službi za djecu, valja napomenuti, nisu bila dostupne Tibetancima prije kineskog preuzimanja.

Za bogate lame i svjetovnu gospodu komunistička je interвенција bila strašna nesreća. Većina ih je pobjegla u inozemstvo, kao što je to učinio i sam dalai-lama, kojemu je CIA pomogla pri bijegu. Neki su, na svoj užas, otkrili da moraju raditi za život. Mnogi su, međutim, izbjegli tu sodbini. Tijekom 1960-ih tibetanska je zajednica u prognostvu

stvu potajno od CIA-e dobivala „džeparac“ od 1,7 milijuna američkih dolara godišnje, prema dokumentima koje je 1998. godine izdalo Američko državno tajništvo. Kada je ta činjenica objavljena, sama dalai-lamina organizacija dala je izjavu u kojoj priznaje da je tijekom 1960-ih primila na milijune dolara od CIA-e kako bi poslala naoružane čete prognanika u Tibet te potkopala maoiističku revoluciju. Dalai-lamina osobna godišnja plaća od CIA-e iznosila je 186.000 američkih dolara. Indijska obavještajna služba također je financirala i njega i druge tibetanske prognanike. Odbio je reći jesu li on ili njegova braća radili za CIA-u. Agencija je također odbila dati svoj komentar.

News & Observer iz Raleigha u Sjevernoj Carolini je 1995. godine stavio na svoje naslovnicu fotografiju u boji na kojoj reaktionarni republikanski senator Jesse Helms grli dalai-lamu, pod naslovom „Budist je očarao junaka vjerskih prava“. U travnju 1999., zajedno s Margaret Thatcher, papom Ivanom Pavlom II. i prvim Georgeom Bushom, dalai-lama je pozvao britansku vladu da oslobodi Augusta Pinocheta, bivšeg fašističkog diktatora iz Čilea i dugogodišnjeg CIA-inog klijenta koji je posjećivao Englesku. Dalai-lama je forsirao da se Pinocheta ne prisiljava da ode u Španjolsku, gdje ga je čekalo suđenje za zločine protiv čovječnosti.

Američki je Kongres u 21. stoljeću, putem Nacionalne zaklade za demokraciju i ostalih putova koji zvuče čestitije od CIA-e, nastavio godišnje dodjeljivati 2 milijuna američkih dolara Tibetancima u Indiji, zajedno s dodatnim milijunima za „demokratske aktivnosti“ unutar tibetanske zajednice u prognostvu.

Uz te donacije, dalai-lama je primao novac od financijaša Georgea Sorosa.

Kakve god da su veze 14. dalai-lame s CIA-om i raznim reaktionarima, on sam često je govorio o miru, ljubavi i nenasilju. Sam po sebi, on se uistinu ne može kriviti za zloporebe drevnog tibetanskog režima, imajući svega 25 godina kad je pobjegao u prognostvu. U intervjuu iz 1994. godine izjavio je da su *corvée* (prisilan neplaćeni kmetki rad) i određeni porezi koji su seljacima nametnuti bili „iznimno loši“. Nije mu se sviđalo ni kako su ljudi bivali opterećivani starijim dugovima, ponekad prenašanim s generacije na generaciju. Tijekom pola stoljeća življenja u zapadnjačkom svijetu prigrlilo je pojmove poput ljudskih prava i vjerske slobode, ideje koje su u starom Tibetu bile uvelike nepoznate. Čak je predložio i demokraciju za Tibet, zajedno s napisanim ustavom i postavljenom skupštinom.

Dalai-lama je 1996. dao pismenu izjavu koja mora da je imala vrlo uznemiravajući učinak na zajednicu u prognostvu. Dijelom piše ovako: „Marksizam je utemeljen na moralnim principima, dok se kapitalizam brine samo o dobiti i profitabilnosti.“ Marksizam potiče „pravnu primjenu proizvodnih sredstava“ i mari za „sudbinu radničke klase“ i

Koje god da su krivice i kakva god da su nova tlačenja koja su Kinezi uveli nakon 1959., oni su ipak ukinuli ropstvo i tibetanski sustav kmetskog neplaćenog rada. Također su ukinuli mnoge ugnjetavačke namete, započeli radne projekte i uvelike smanjili nezaposlenost i prosjaštvo

„žrtava... Izrabljivanja.“ Nadalje je izjavio: „Iz tih mi se razloga sustav sviđa te... o sebi mislim kao o polumarksistu i polubudistu.“ Ali, također je poslao umirujuću poruku „onima koji žive u obilju“: „Dobro je biti bogat... To su plodovi naših zaslužnih djela, dokaz da smo u prošlosti bili darežljivi.“ A siromašnima nudi ovu opomenu: „Nema razloga biti ogorčen i buniti se protiv onih koji imaju imovinu i bogatstva... Bolje je razviti pozitivan stav.“

Dalai-lama je 2005., zajedno s drugih 10 nobelovaca, potpisao uvelike reklamiranu izjavu koja podržava „neotudivo i osnovno ljudsko pravo“ radnih ljudi diljem svijeta da formiraju radničke sindikate kako bi zaštitili svoje interese, a u skladu s Općom deklaracijom o ljudskim pravima Ujedinjenih naroda. U mnogim zemljama, piše na izjavi, „ovo je temeljno pravo jedno zaštićeno, a u nekim je izričito zaštićeno i zakonom ugošeno.“ Burma, Kina, Kolumbija, Bosna i neke druge zemlje izdvojene su kao najgori prekršitelji. Čak i Sjedinjene Američke Države „... ne uspijevaju adekvatno zaštititi radnička prava da formiraju sindikate i kolektivno pregovaraju. Milijunima američkih radnika manjka svaka pravna zaštita da formiraju sindikate.“

Dalai-lama je također pružio punu podršku uklanjanju ukorijenjenih tradicionalnih prepreka koje su sprječavale tibetanske monahinje da se obrazuju. Nakon dolaska u egzil, malo je monahinja znalo čitati i pisati. Na Tibetu su njihove aktivnosti bile posvećene cjelodnevnom razdobljima molitve i mantranja. Ali u sjevernoj su Indiji sada počele čitati budističku filozofiju i angažirati se u teološkom učenju i debati – aktivnostima koje su u starom Tibetu bile dostupne isključivo monasima.

U studenom 2005. dalai-lama je održao predavanje na Stanfordskom sveučilištu o „Srcu nenasilja“, ali se zaustavio pred potpunom osudom sveg nasilja. Nasilna djela koja su počinjena kako bi se buduća patnja smanjila ne treba osuđivati, tvrdi on, citirajući Drugi svjetski rat kao primjer vrijednog napora da se zaštiti demokracija. A što s četiri godine pokolja i masovnog uništenja u Iraku, ratu koji je veći dio svijeta osudio – čak i konzervativni papa – kao nesumnjivo kršenje međunarodnog zakona i zločin protiv čovječanstva? Dalai-lama bio je neodlučan: „Irački rat – prerano je reći je li ispravan ili pogrešan.“ Prije toga, svoju je podršku dao američkoj vojnoj intervenciji protiv Jugoslavije, a kasnije američkoj vojnoj intervenciji u Afganistanu.

III. Zalaz feudalne teokracije

Po mitu o Shangri-La, u starom su Tibetu ljudi živjeli u zadovoljnoj i smirenoj simbiozi sa svojim monaškim i svjetovnim gospodarima. Bogate lame i siromašni monasi, bogati zemljoposjednici i osiromašeni kmetovi, svi su međusobno bili vezani, međusobno su se izdržavali pomoću

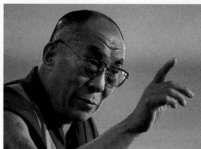
utješnog melema duboko duhovne i miroljubive kulture. To nas podsjeća na idealiziranu sliku feudalne Europe, koju su dočaravali konzervativni katolici kasnijeg datuma, poput G. K. Chestertona i Hilaire Belloc. Za njih je srednjovjekovno kršćanstvo bilo svijet zadovoljnih seljaka koji su živjeli u sigurnom okrilju svoje crkve, pod manje ili više dobručudnom zaštitom svojih gospodara. Opet nas se poziva da prihvatimo određenu kulturu u njenom idealiziranom obliku, što nas odvaja od sumorne materijalne povijesti. To znači prihvatiti je onako kako ju je doživljavala povlaštena klasa, oni koji su od nje najviše profitirali. Tibetanski Shangri-La imidž nema više sličnosti povijesnoj stvarnosti nego što to ima pastoralni imidž srednjovjekovne Europe.

Viđen u svim svojim strašnim stvarnostima, stari Tibet potvrđuje gledište izrečeno u jednoj ranijoj knjizi – naime, da je kultura sve, samo ne neutralna. Kultura može djelovati kao opravdavajući pokrivač za mnoštvo teških nepravedi, zahvaljujući privilegiranom dijelu društva na veliku štetu ostatka. U teokratskom feudalnom Tibetu vodeći su interesi manipulirali tradicionalnom kulturom kako bi ojačali svoju moć i bogatstvo. Teokracija je pobunjeničku misao i djelo poistovjećivala sa sotoninim djelovanjem. Propagirala je opću pretpostavku o nadmoći gospodstva i bezvrijednosti seljaštva. Bogati su predstavljani kao zaslužni za svoj dobar život, a ponizni siromasi kao zaslužni za svoje jedno postojanje, što je sve kodificirano u učenjima o karmičkom ostatku vrline i poroka nagomilanih tijekom prošlih života i predstavljanih kao dio božje volje.

Jesu li utjecajnije lame bile samo hipokriti koji su jedno propovijedali, a potajno vjerovali u drugo? Vjerojatnije je da su uistinu bili vezani za vjerovanja koja su im donijela tako dobre rezultate. Činjenica da teologija tako savršeno podupire njihove materijalne povlastice samo je ojačala njihovu iskrenost kojom su je prigrlili.

Moglo bi se reći da mi, stanovnici modernog laičkog svijeta, ne možemo pojmiti jednadžbe sreće i boli, zadovoljstva i običaja, koje karakteriziraju tradicionalnija duhovna društva. To je vjerojatno istinito i može objasniti zašto neki od nas idealiziraju takva društva. Ali, ipak, izbijeno oko je izbijeno oko, bičevanje je bičevanje, a satirnice iskoristavanje kmetova i robova okrutna je klasna nepravda u kakvom god kulturalnom pakiranju je bila. Postoji razlika između duhovne veze i ljudske vezanosti, čak i kad koegzistiraju. Mnogi obični Tibetanci žele povratak dalai-lame u svoju zemlju, ali čini se da relativno mali dio njih želi povrat društvenog poretka koji je on predstavljao. Priča u *Washington Postu* (od 23. lipnja 1999.) bilježi da je dalai-lama i nadalje poštovan u Tibetu, ali svega bi nekolicina Tibetanaca rado dočekala povratak korumpiranih aristokratskih klanova koji

Kakve god da su veze 14. dalai-lame s CIA-om i raznim reakcionarima, on sam često je govorio o miru, ljubavi i nenasilju

su s njim izbjegli 1959. godine i koji čine većinu njegovih savjetnika. Mnogi tibetanski seljaci, na primjer, nemaju nikakvog interesa vratiti klanovima zemlju koju su zadobili tijekom kineske zemljišne reforme. Bivši robovi Tibeta također govore kako ne žele povratka svojih bivših gospodara na vlast. „Već sam jednom živio takvim životom“, izjavio je Wangchuk, 67-godišnji bivši rob koji je nosio svoju najbolju odjeću za svoje godišnje hodočašće u Shigatse, jedno od najsvetijih svetišta tibetanskog budizma. On kaže da je štovao dalai-lamu, ali je dodao: „Možda nisam slobodan pod kineskim komunizmom, ali bolje mi je nego kad sam bio rob.“

Valja napomenuti da dalai-lama nije jedini visoko pozicionirani lama koji je u djetinjstvu izabran kao reinkarnacija. Po jedan reinkarnirani lama ili *tulku* (duhovni učitelj narodište čistoće, izabran da uvijek bude ponovno rođen) može se naći kako predsjedava većinom glavnih samostana. Tulku sustav jedinstven je za tibetanski budizam. Velik broj tibetanskih lama tvrdi da su reinkarnirani tulku.

Prvi tulku bio je lama imenom Karmapa, koji se pojavio skoro tri stoljeća prije prvog dalai-lame. Karmapa je vođa tibetanske budističke tradicije poznate kao Karma Kagyu. Usponom Gelugpa sekte, koju predvodi dalai-lama, došlo je do političko-religijskog suparništva s Kagyu sektom, koje je potrajalo 500 godina i koje još uvijek traje unutar tibetanske zajednice u prognostvu. Činjenica da je Kagyu sekta narasla u

svom čuvenju, otvarajući nekih 600 novih centara diljem svijeta u zadnjih 35 godina, nije pomogla situaciji.

Potruga za tulkuom, podsjeća nas Erik Curren, nije uvijek bila provedena na taj čisto duhovni način koji dočaravaju određeni hollywoodski filmovi. „Ponekad su samostanski dužnosnici htjeli dijete iz moćne lokalne plemićke obitelji kako bi samostan dobio više političkog utjecaja. Drugi su put htjeli dijete iz obitelji niže klase, koja bi imala mali utjecaj na odgoj djeteta.“ U drugim prilikama „lokalni bi vojskovođa, kineski car ili čak dalai-lamina vlada u Lhasi mogli [pokušati] nametnuti svoj izbor tulku za neki samostan iz čisto političkih razloga.“

Takav bi slučaj mogao biti sa 17-im Karmapom, čiji je samostan u prognostvu smješten u Rumteku, u indijskoj državič Sikkim. Monasi Karma Kagyu tradicije imali su 1993. kandidata po svom izboru. No, dalai-lama, zajedno s nekolicinom inače sprostavljenih Karma Kagyu vođa (te s podrškom kineske vlasti), podržao je drugog dječaka. Kagyu monasi optužili su dalai-lamu da je prekoračio svoje ovlasti u pokušaju odabiranja vođe za njihovu sektu. „Niti ga njegova politička uloga, niti ga njegov položaj lame u njegovoj vlastitoj Gelugpa tradiciji ne ovlašćuje birati Kar-

mapu, koji je vođa drukčije tradicije...“. Kako je jedan od Kagyu vođa inzistirao: „Dharma je promišljanje o sebi. Nije automatsko slijeđenje učitelja u svemu, bez obzira koliko poštovan taj učitelj bio. Više nego itko drugi, budisti bi trebali poštivati prava drugih ljudi – njihova ljudska prava i njihovu vjersku slobodu.“

Ono što je uslijedilo bilo je desetak godina sukoba unutar tibetanske zajednice u prognostvu, naglašene povremenim nemirima, zastrašivanjima, fizičkim napadima, stavljanjem na crne liste, policijskim maltretiranjem, parničanjem, korupcijom službenika te pljačkanjem i potkopavanjem Karmapinog samostana u Rumteku od strane pristaša Gelugpa frakcije. Sve to uzrokovalo je da se barem jedan zapadnjački poklonik zapita nisu li godine prognostva ubrzale moralnu eroziju tibetanskog budizma.

Ono što je jasno jest da nisu svi tibetanski budisti prihvatili dalai-lamu kao svog teološkog i duhovnog mentora. Premda ga se naziva „duhovnim vođom Tibeta“, mnogi

tu titulu ne vide kao išta drugo doli formalnosti. Ona mu ne pruža ovlasti na druge četiri religijske škole Tibeta, osim svoje, „kao što ni nazivanje američkog predsjednika ‘vođom slobodnog svijeta’ ne daje mu nikakvu ulogu u vladanju nad Francuskom ili Njemačkom.“

Nisu svi tibetanski prognostici očarani starom Shangri-La teokracijom. Kim Lewis, koja je proučavala iscjeliteljske metode jednog budističkog monaha u Berkeleyu u Kaliforniji, imala je priliku naširoko

popričati s više desetaka tibetanskih žena koje su živjele u monahovoj zgradi. Kada ih je upitala što misle o povratku u svoju domovinu, osjećaj koji su izrazile bio je jednoglasno negativan. U početku je Lewisova pretpostavljala da njihovo oklijevanje proistječe zbog kineske okupacije zemlje, ali ubrzo je obaviještena drukčije.

Rekle su da su iznimno zahvalne „što se ne moraju vjenčati s četiri ili pet muškaraca, biti trudnima skoro sve vrijeme“ niti se bacati sa spolno prenosivim bolestima dobivenim od zabludjelog muža. Mlade žene „bile su ušišene što dobivaju obrazovanje i nisu htjele imati apsolutno ništa s bilo kojom religijom, te su se čudile zašto su Amerikanci toliko naivni“ kada je u pitanju Tibet. Žene koje je Lewisova intervjuirala ispričale su priče o mukama svojih baka s monasima koji su ih iskorištavali kao „priležnicama mudrosti“.

Bakama je rečeno da spavajući s monasima dobivaju „način prosvjetljenja“ – na koncu, sam Buda morao je biti sa ženom kako bi dosegnuo prosvjetljenje. Žene su također spomenule „obijesni“ seks koji su, navodno, duhovni i suzdržljivi monasi međusobno prakticirali unutar Gelugpa sekte. Žene koje su bile majke ogorčeno su progovorile o samostanskim otimanjima malih dječaka u Tibetu. One

tvrdi da bi dječaku, kada bi zaplakao za svojom majkom, bilo rečeno: „Zašto plačeš za njom? Ona te se odrekla – ona je samo žena.“

Monasi kojima je pružen politički azil u Kaliforniji prijavili su se za socijalnu pomoć. Lewisova, koja je sama neko vrijeme bila njihov poklonik, pomagala im je oko papirologije. Primijetila je da oni još uvijek primaju vladine čekove, koji mjesečno iznose 550-700 američkih dolara, zajedno sa zdravstvenom zaštitom Medicare. K tome, monasi borave u lijepo opremljenim stanovima bez plaćanja najma. „Ne plaćaju nikakve režije, imaju slobodan pristup internetu na računalima koja su im osigurana, zajedno s faksovima, besplatnim mobitelima te telefonima i kablskom televizijom.“

Također, od svoga reda primaju mjesečnu plaću, zajedno s prilozima i obvezama svojih američkih sljedbenika. Neki poklonici rado obavljaju zadatke za monahe, uključujući kupovinu namirnica i čišćenje njihovih stanova i WC-a. Ti isti sveti ljudi, primjećuje Lewisova, „nemaju nikakvog problema kritizirati Amerikance radi njihove „opsjednutosti materijalnim stvarima“. Pozdraviti kraj stare feudalne teokracije u Tibetu ne znači pljeskati svemu što se tiče kineske vladavine u toj zemlji. Ovo pitanje današnji 'Shangri-La vjernici' na Zapadu rijetko shvaćaju.

Suprotno je također istinito: odbacivanje kineske okupacije ne znači da moramo romantizirati bivši feudalni režim. Tibetanci zaslužuju da ih se doživi kao stvarne ljude, a ne kao usavršene duhovnjake ili nedužne političke simbole. „Idealizirati ih“, primjećuje Ma Jian, disidentna kineska putnica po Tibetu, koja sada živi u Britaniji, „znači uskratiti im njihovu čovječnost.“

Jedan uobičajeni prigovor među budističkim sljedbenicima na Zapadu jest da je religijska kultura Tibeta potko-

pana kineskom okupacijom. Donekle to jest slučaj. Mnogi su samostani zatvoreni i čini se da je mnogo od teokracije otišlo u povijest.

Glavno pitanje nije je li kineska vladavina donijela poboljšanje ili nesreću. Pitanje je kakva je vrst zemlje bio stari Tibet. Ono što osporavam jest navodna čista duhovna priroda te predin vazijeske kulture. Možemo zastupati vjersku slobodu i nezavisnost za novi Tibet, bez prihvaćanja mitologije o starom Tibetu. Tibetanski feudalizam oviđen je budizmom, ali to dvoje ne valja poistovjećivati. U stvarnosti, stari Tibet nije bio izgubljeni raj. Bio je retrogradna, represivna teokracija krajnjih povlastica i siromaštva, daleko od Shangri-Laa. ■

O autoru:

Michael Parenti doktorirao je političke znanosti na Yale University. Podučavao je na

brojnim katedrama i sveučilištima u SAD-u i inozemstvu. Neka su njegova djela prevedena na arapski, bengalski, kineski, nizozemski, francuski, njemački, grčki, talijanski, japanski, korejski, perzijski, poljski, portugalski, ruski, srpski, španjolski, švedski i turski.

Prethodni članak dr. sc. Parentija u NEXUS-u, "The Media and their Atrocities – Mediji i njihove opačine", objavljen je 2000. u vol. 7, br. 5.

Kako biste pročitali druge članke koje je napisao dr. sc. Parenti, posjetite website Centra za istraživanje globalizacije na: <http://www.globalresearch.ca>.

Urednikova napomena:

Potpuni tekst ovog članka, zajedno s popisom literature (koji smo morali izbrisati zbog prostornih ograničenja) možete naći na web stranici:

<http://www.globalresearch.ca/index.php?context=view-Article&code=PAR20071118&articleId=7355>.

HOLOGRAFSKI SVEMIR

Michael Talbot

B5 format, 328 stranica, meki uvez
Cijena 120 kuna + poštarina

Čudesna nova teorija stvarnosti koja objašnjava:

- najnovija otkrića fizike
- paranormalne sposobnosti uma
- nestijelene zapanjujuće uma i tijela

ZA ČITATELJE NEXUSA
NARUDŽBE NA
TELEFON 01 6683 630

www.teledisk.hr

POPUST
20%